

Xoc

Suplement
educatiu del
Diari Menorca

EduCaixa

Fundació "la Caixa"

Curs 2024-2025

Nombre 346 | Dimecres 14 de maig de 2025

3 HISTÒRIES DE
MENORCA

FETS DEL NOSTRE PASSAT

Barba-rossa a
Maó (1535)

Arbres d'Algendar

El valor de l'educació ambiental des de la inserció social

Rocio Parcel Mendoza

Equip de Comunicació
i Sensibilització
Càritas Diocesana de
Menorca

Al cor del Barranc d'Algendar floreix un projecte que va més enllà de l'agricultura ecològica: Arbres d'Algendar, una iniciativa de Mestral Inserció i Medi Ambient, l'empresa social de Càritas Menorca. Des de l'any 2007, treballa en la recuperació de varietats autòctones d'arbres fruiters i en la formació de persones en situació de vulnerabilitat sociolaboral.

Els objectius fonamentals d'Arbres d'Algendar són: la recuperació i conservació de varietats locals d'arbres fruiters de Menorca —moltes d'elles en perill d'extinció— mitjançant tècniques de reproducció com l'empelt i la sembra; la inserció sociolaboral, facilitant la formació i l'accés a l'ocupació de persones en risc d'exclusió, dotant-les d'habilitats i competències en agricultura ecològica i jardineria; sensibilitzar la comunitat, especialment infants i joves, sobre la importància de la biodiversitat, la sostenibilitat i el respecte pel medi ambient a l'Illa; i, finalment, promoure un model econòmic sostenible, integrant la producció agrícola amb altres projectes socials de Mestral, com el Restaurant Escola Ca n'Agudet.

El projecte es desenvolupa principalment a les finques des Canaló i s'Aranjassa, situades al Barranc d'Algendar. Allà, els participants treballen en la producció d'arbres fruiters de varietats locals, en jardineria autòctona i en horticultura ecològica. Gràcies a aquestes activitats, s'han recuperat fins ara més de 120 varietats d'arbres fruiters,

incloent pereres, pomeres i figueres, que es cultiven seguint pràctiques respectuoses amb el medi ambient.

A més, el projecte funciona com un taller prelaboral en el qual els participants adquireixen habilitats bàsiques en agricultura ecològica, jardineria i manteniment de finques. La formació s'organitza en itineraris individuals i cursos per a grups reduïts, amb una durada de 240 hores. Així mateix, s'imparteixen mòduls complementaris en habilitats socials, tècniques de recerca de feina i introducció a la llengua catalana, preparant els participants per a la seva inserció en el mercat laboral.

Un dels èxits més destacats del projecte ha estat la recuperació d'un antic sistema de reg de l'època andalusina, que havia romàs ocult sota la vegetació durant més de vint anys. Aquest sistema hidràulic tradicional ha estat restaurat i adaptat per al reg sostenible dels

cultius, optimitzant l'ús de l'aigua i preservant un valuós patrimoni etnològic.

Els arbres fruiters cultivats a Arbres d'Algendar es comercialitzen al viver situat a s'Aranjassa, al Barranc d'Algendar. Aquesta activitat no només contribueix a la conservació de les varietats tradicionals, sinó que també genera ingressos que es reinverteixen en el projecte, tancant així el cicle de l'economia.

El projecte compta amb un centre d'interpretació de la natura, on es realitzen visites guiades per a grups escolars, entitats i empreses. Aquestes activitats cerquen sensibilitzar sobre la necessitat de recuperar una agricultura autòctona i respectuosa amb el medi ambient, destacant la importància del patrimoni natural i cultural del Barranc d'Algendar.

Continua a la pàgina següent >>

Perspectives de futur

► Càritas Menorca té previst continuar desenvolupant i ampliant el projecte Arbres d'Algendar. Entre els objectius per als propers anys s'inclouen: la millora de les instal·lacions, com l'adequació d'espais dedicats a la formació i capacitat laboral, així com la recuperació d'edificacions tradicionals com les cases de s'Hort de Dalt i s'Aranjassa, per acollir activitats formatives i de sensibilització. La creació d'un Centre d'Interpretació, un espai permanent

per a l'educació ambiental, que serveixi com a punt de trobada per a la comunitat i promogui la consciència sobre la importància del patrimoni natural i cultural de Menorca.

I, finalment, l'expansió de la producció, és a dir, un increment de la capacitat de producció d'arbres fruiters i hortalisses ecològiques, amb l'objectiu d'abastir projectes com el Restaurant Escola Ca n'Aguedet i donar resposta a les demandes de reforestació i conservació de l'entorn.

>> Ve de la pàgina anterior

Impacte social i mediambiental

Des dels seus inicis, Arbres d'Algendar ha facilitat la formació i l'ocupació de nombroses persones en situació de vulnerabilitat, així com diversos projectes de Mestral. L'any 2023, Mestral Inserció i Medi Ambient va contractar 38 persones en inserció, de les quals 23 —el 60,5%— van accedir al mercat laboral ordinari després del seu període de formació i aprenentatge. Aquests resultats reflecteixen l'èxit del model d'inserció sociolaboral implementat per Càritas Menorca.

Aquesta iniciativa també ha estat reconeguda en diverses ocasions per la seva tasca social i mediambiental. L'any 2019, va rebre el V Premi Poriol de l'Associació de Productors d'Agricultura Ecològica de Menorca (APAEM) per la recuperació de fruiters autòctons. Més recentment, el 2023, va ser guardonat amb el Premi BBVA Futur Sostenible, que va atorgar 35.000 euros per a la fusió d'Arbres d'Algendar amb el Restaurant Escola Ca n'Aguedet, un altre projecte d'inserció de Càritas Menorca.

Gràcies al finançament obtingut, han pogut ampliar la seva capacitat de producció i contribuir a la reforestació de zones, utilitzant arbres autòctons cultivats als seus viviers. A més, s'han implementat millores en les instal·lacions, com la construcció d'una carpa d'ombra al projecte, i l'adquisició d'una cambra frigorífica per a la conservació d'aliments a Ca n'Aguedet, promovent l'aprofitament alimentari i la sostenibilitat.

Des de 2007. Al Barranc d'Algendar es treballa en la recuperació de fruiters autòctons i en la formació de persones en situació de vulnerabilitat sociolaboral. Fotos: CÀRITAS MENORCA

La fusió d'Arbres d'Algendar i el Restaurant Escola Ca n'Aguedet: innovació social, sostenibilitat i aprofitament alimentari

► La fusió dels projectes socials Arbres d'Algendar i el Restaurant Escola Ca n'Aguedet representa una innovació social i mediambiental que integra sostenibilitat, formació i generació d'ocupació a Menorca. La col·laboració entre ambdós projectes permet no només la formació i l'ocupació, sinó també la sensibilització sobre la importància de la biodiversitat i el respecte pel medi ambient. Exemplifica com la integració d'iniciatives socials i mediambientals pot generar un impacte positiu en la comunitat i l'entorn, promovent una economia sostenible.

Un altre dels pilars és l'aposta per l'aprofitament alimentari. Al Restaurant Escola Ca n'Aguedet, les fruites ecològiques procedents d'Arbres d'Algendar són utilitzades per a la creació dels seus variats menús. Això no només minimitza el malbaratament alimentari, sinó que també promou una cultura de consum responsable, alineada amb els valors de sostenibilitat del projecte. L'ús d'ingredients ecològics, frescos, autòctons i de temporada, combinats amb tècniques de cuina que cerquen la màxima eficiència en l'aprofitament dels recursos, demostra el compromís de Mestral i Càritas Menorca amb la reducció de residus i la millora de la sostenibilitat a nivell local.

L'aprofitament alimentari, unit a la creació d'ocupació i la formació dins d'aquests projectes, reforça el model d'economia circular, on els recursos es reutilitzen i es maximitza el seu valor, tancant el cicle productiu i minimitzant l'impacte mediambiental.